

Aan de voorzitter en de leden van de
Vaste Commissie voor Financiën
uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

e-mail: cie.fin@tweedekamer.nl

Briefnummer
22-121291

Onderwerp
Reactie van VNO-NCW en MKB-
Nederland op het pakket Belastingplan
2023

Den Haag
13 oktober 2022

Telefoonnummer
070-3490432

E-Mail
sinke@vnoncw-mkb.nl

Hoogedelgestrenge dames en heren,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van de voorgenomen fiscale wijzigingen uit het Belastingplan 2023.

Het is goed dat het kabinet gehoor geeft aan de maatschappelijke zorgen over de extreem gestegen energielasten. Tegelijkertijd zien wij dat de koopkracht van ondernemers nog veel harder daalt dan de koopkracht van gezinnen. Een aanzienlijk deel van de koopkrachtreparatie wordt namelijk gefinancierd met aanzienlijke lastenverzwaringen voor ondernemers. Deze hogere lasten komen allereerst bij de bedrijven terecht, maar sijpelen door naar het besteedbaar inkomen van de ondernemers die deze ondernemingen voor eigen rekening en risico drijven. Het gaat om verhoging van tarieven in de Vpb, box 2 en de overdrachtsbelasting, maar ook om het sneller versoberen van de zelfstandigenaftrek, het afschaffen van de doelmatigheidsmarge van de gebruikelijkloonregeling en het afschaffen van de middelingsregeling. De timing van het afschaffen van deze laatste maatregelen is uiterst ongelukkig met een recessie voor de deur. In dat kader vragen wij ook aandacht voor de toenemende liquiditeitsproblemen in het bedrijfsleven. In deze brief gaan wij niet in op de maatregelen rond de energiebelasting, nu wij nog in afwachting zijn van de kabinetsmaatregelen voor het energie-intensieve bedrijfsleven.

Naast de koopkracht van ondernemers is ook de investeringskracht van hun ondernemingen in het geding en daarmee het verdienvermogen van onze economie. Ondernemers en ondernemingen zijn belangrijke innovators en vormen de motor van onze economie. Ze dragen – meer dan wie ook – bij aan werkgelegenheid, innovatie en economische groei. De huidige energiecrisis, maar ook de stikstofcrisis, laat zien dat

verduurzaming door het bedrijfsleven nodig is. Maar ondernemers moeten wel de financiële ruimte hebben om te investeren, ook in verduurzaming. Genoemde lastenverzwarende maatregelen vormen daarvoor een belemmering. De *IMD World Competitiveness Ranking* laat zien dat Nederland zich op het gebied van fiscaliteit inmiddels negatief onderscheidt en dat Nederland achterop raakt. Wij bepleiten dan ook nuancering in het fiscale beleid door wat betreft de marginale belastingdruk op winstinkomen in ieder geval aan te sluiten bij het Europees gemiddelde. We kunnen het ons in tijden van grote transitie simpelweg niet veroorloven om achterop te raken. De voorgenomen aanpassingen in box 2 en de versoering van de zelfstandigenaftrek zijn wat dat betreft contraproductief en onlogisch.

Winst is geen inkomen

Wij pleiten er met klem voor niet te streven naar een systeem waarin de winst van de ondernemer gelijk wordt belast als het arbeidsinkomen van de werknemer. Dat is de dood in de pot voor ondernemerschap en innovatie in Nederland. Het winstinkomen van de ondernemer en het arbeidsinkomen van de werknemer zijn geen vergelijkbare grootheden. Ondernemerswinst is geen besteedbaar inkomen voor de ondernemer, maar het resultaat uit onderneming dat noodzakelijk is voor 1) (her)investeringen en innovatie die het voortbestaan van de onderneming borgt, 2) reserveringen voor slechte tijden of overnames en 3) het arbeidsinkomen voor de ondernemer zelf. De hele winst belasting als arbeidsinkomen doet geen recht aan de verschillende functies van het winstinkomen en miskent de rol van ondernemers en ondernemerschap in onze economie. Het nemen van ondernemersrisico moet ook in fiscale zin worden beloond om te voorkomen dat mensen deze risico's niet meer willen nemen. Dit is een internationaal geaccepteerd *golden principle*.

Concreet betekent dit voor de IB-ondernemer dat versoering van fiscale regelingen zoals de zelfstandigenaftrek zou moeten worden teruggeven aan ondernemers via instrumenten die leiden tot de gewenste economische *spill-over* effecten van ondernemerschap zoals investeringen, innovatie en werkgeverschap. Bij de versoering van de zelfstandigenaftrek ontbreekt een visie over hoe we in Nederland aankijken tegen zelfstandig ondernemerschap.

Voor de DGA betekent dit dat de effectieve druk van de vennootschapsbelasting zich niet in negatieve zin mag onderscheiden van het EU-gemiddelde¹. En voorts dat over de uitgekeerde winst de gecumuleerde belastingdruk van Vpb en Box 2 samen niet hoger

¹ Uit de Nota naar aanleiding van het verslag lijkt de positie van Nederland sinds 2016 verslechterd en dat onze positie ten opzichte van het EU-gemiddelde dat in 2021 al 2%-punt lager ligt. Uit wetenschappelijk onderzoek van de Universiteit Tilburg (gepubliceerd in ESB) blijkt dat de belastingdruk op ondernemerswinst is opgelopen van 21,3% in 2010 naar 22,4% in 2020 voor alle bedrijven. Grote ondernemingen zagen de effectieve druk toenemen van 20,1% naar 23,6%. Uit de OESO tax database blijkt dat de effectieve vpb-druk in 2020 uitkwam op 23,7%. Nederland neemt daarmee een 23ste plaats in de EU in. De fiscale ingrepen die sinds 2017 zijn genomen werken nog steeds door en zullen – samen met de nu aangekondigde maatregelen – leiden tot verdere stijging van de effectieve druk in Nederland die dus al ruim hoger ligt dan het EU-gemiddelde.

uitvalt dan de effectieve druk van de IB-ondernemer. De marginale druk van de IB-ondernemer beloopt 44% terwijl dit voor de DGA kan oplopen naar 49,5%, gelijk aan het toptarief van de werknemer.

De belasting op ondernemerswinst moet niet gelijk worden gesteld aan die van werknemers. De eerste categorie onderneemt en doet dat voor eigen rekening en risico, zonder veel toegang tot uitgebreide sociale zekerheids- en arbeidsrechtelijke arrangementen, en verschaft werkgelegenheid. Daar mag belasting op winstinkomen tegenover staan die op gepaste afstand staat van die op arbeidsbeloning. Bij de IB-ondernemer wordt dit *golden principle* nog gehuldigd. Wij bepleiten dit ook te blijven doen bij de ondernemers met een BV en bij de huidige tariefstelling van de Vpb een Box 2 tarief te hanteren van 24,5% zonder differentiatie naar de hoogte van de uitgekeerde winst. Daarmee is de integrale marginale druk (Vpb + AB) circa 44% en gelijk aan die van de IB-ondernemer. Zo interpreteren wij het globale evenwicht. De voorgenoemen lastenverzwaringen slaan het evenwicht juist uit het lood.

De marginale druk richt zich op de laatst verdiende euro. Dat is echter een beperkt beeld en alleen niet voldoende om beleid ten aanzien van koopkracht van burgers en de investeringscapaciteit van bedrijven op te baseren. Hoeveel belasting een burger of ondernemer betaalt over zijn laatst verdiende euro bepaalt niet of die burger een nieuwe bank koopt of die ondernemer een nieuwe machine. Daarvoor is het van belang om te kijken hoeveel burgers en ondernemers overhouden in hun portemonnee. Dat wordt bepaald door de gemiddelde belastingdruk die uitgaat van hetgeen op al hun verdiende euro's drukt. Uit de Nota naar aanleiding van het verslag blijkt, net als uit de bouwstenennotitie, juist dat de gemiddelde belastingdruk van de DGA op dit moment in veel gevallen al hoger is dan de belastingdruk van werknemers². Met de plannen van het kabinet wordt de groep DGA's bij wie dat het geval is alleen maar groter. Dit zorgt niet alleen voor minder koopkracht maar leidt vooral tot minder investeringscapaciteit van de onderneming. Minder investeringen leiden tot minder economische groei en innovatie en heeft daardoor een negatief effect op het toekomstig verdienvermogen van Nederland en de werkgelegenheid.

Investerings

Met die investeringen is nog iets bijzonders aan de hand. De OESO Tax Database bevat ook een vergelijking van de marginale belastingdruk op het break-even niveau van investeringen. Terwijl er bedrijfseconomisch nog geen winst wordt gemaakt op een investeringsproject, wordt fiscaal gedaan alsof dat wel het geval is. De Nederlandse marginale druk is in 2020 14,2%, tegen 10,6% in 2017 (ook al ruim boven EU-gemiddelde). Belasting heffen op winst die nog niet gemaakt is, leidt ertoe dat bedrijven investeringsprojecten later gaan terugverdienen dan in landen waar dit niet het geval is. Dat is zorgelijk, gezien vanuit de noodzaak van alle klimaatinvesteringen en

² Wij laten de premiedruk buiten beschouwing omdat tegenover premies ook het recht op uitkeringen staat.

investeringen in andere transitie (digitaal, circulair, etc.) die gedaan moeten worden komende jaren. Om investeringen te stimuleren zou de marginale druk op break-even niveau op of onder de 0% moeten liggen. Daarom zien we in meer dan de helft van de EU-lidstaten een marginale winstbelastingdruk die ruim onder de 10% ligt voor investeringen op break-even-niveau. In sommige gevallen is die zelfs negatief.

Afschaffen van de middelingsregeling

De middelingsregeling biedt een tegemoetkoming voor het progressienadeel dat ontstaat bij belastingplichtigen met een sterk wisselend inkomen, en is voor dat doel een effectief instrument. Jaarlijks maken circa 21.000 ondernemers naar tevredenheid gebruik van de regeling. Uit de evaluatie blijkt dat van het totaal aantal gebruikers 42% ondernemer is. Opvallend is dat maar 15% van de mensen die recht heeft op middeling gebruik maakt van de regeling. Circa 70.000 ondernemers laten een belastingteruggave liggen omdat zij onbekend zijn met de regeling. Omdat de uitvoering bewerkelijk was kwam er in 2019 een applicatie waarmee de uitvoering van de regeling voor de Belastingdienst en belastingplichtigen veel makkelijker werd. De uitvoeringslasten daalden toen van € 1,1 miljoen naar € 0,6 miljoen (0,7% van het budget). Volgens de Nota naar aanleiding van het verslag zijn de uitvoeringskosten nog verder gedaald naar 0,17% van het budget. Dit is in vergelijking met andere fiscale regelingen extreem laag.

Wij pleiten voor behoud van de middelingsregeling als een manier om het progressienadeel in de inkomstenbelasting weg te nemen. Juist bij ondernemers worden goede jaren afgewisseld met jaren waarin de resultaten tegenvallen. Gelet op de economische situatie en de te verwachten recessie zou afschaffing ook qua timing hoogst ongelukkig zijn.

Vervallen gebruikelijk loon innovatieve startups

De gebruikelijkloonregeling voor innovatieve startups lijkt z'n doel niet te hebben behaald. Het gebruik van de regeling is in de praktijk tegengevallen. Met deze regeling was bij invoer een bedrag van ongeveer € 50 miljoen gemoeid. Het is belangrijk om dit budget ook in toekomst in te zetten voor deze doelgroep. Er zijn verschillende ideeën over hoe dit effectief kan worden ingezet en daarmee een positieve bijdrage kan leveren aan de groei van start-ups en scale-ups in Nederland (één van de punten waar Nederland niet sterk in is). Het zou goed zijn als er in overleg met de vertegenwoordigers van start-ups en scale-ups verder wordt gesproken over de vraag hoe op een goede manier invulling kan worden gegeven aan dit budget, zodat we het benutten voor succesvolle groei.

Overgangsrecht 30%-regeling

Overal ter wereld is men bezig met de transitie naar een meer duurzame economie waarbij allerlei nieuwe technieken op dit moment worden ontwikkeld en waarbij landen elkaar proberen af te troeven op dit terrein. Juist ten aanzien van deze technieken wordt ook op het internationaal schaars beschikbare talent gejaagd. Dankzij de 30%-regeling komt Nederland niet op achterstand te staan. Ten aanzien van de voorgenomen

versobering zijn de uitvoeringskosten van de overgangsregeling in enig jaar bijna net zo hoog als de opbrengst die met deze versobering is beoogd. Wij achten het logisch de vormgeving van het overgangsrecht te heroverwegen, indachtig het coalitieakkoord waarin is gewezen op het belang van een bestendig fiscaal beleid.

Verhoging algemeen tarief overdrachtsbelasting van 8% naar 10,4%

De maatregel beoogt de relatieve positie van starters en doorstromers op de woningmarkt te verbeteren. Het – al weer - verhogen van het algemene tarief heeft echter juist negatieve gevolgen voor de nieuwbouw en transformatie door woningcorporaties en beleggers; er is eerder een lastenverlichting nodig om tot meer betaalbare nieuwbouw voor starters en doorstromers te komen. Volgens de toelichting komt 70% van de lastenverzwaring voor rekening van onder meer bedrijven, verpleeg- en zorginstellingen en kopers van grond bestemd voor woningbouw. Deze partijen krijgen te maken met een structurele lastenverzwaring van ruim € 750 miljoen per jaar, terwijl dit niet bijdraagt aan het doel dat met de regeling wordt beoogd. Door deze ‘overkill’ achten wij de maatregel onredelijk en ongericht. Dat geldt ook voor de gekozen hoogte van het tarief, die geen verband meer heeft met de verbetering van de positie van starters en doorstromers, maar enkel met de ingeboekte budgettaire opbrengst. De elkaar opvolgende verhogingen van het algemene tarief worden in 2024 geëvalueerd. Wij bepleiten om eerst de uitkomsten van die evaluatie af te wachten alvorens opnieuw een verhoging door te voeren.

Btw-nultarief op zonnepanelen

De invoering van een btw-nultarief op zonnepanelen voor woningen betekent vooral een grote vereenvoudiging voor de Belastingdienst en voor particulieren. Voor een beperkte groep ondernemers pakt de wijziging ook financieel voordeliger uit dan het huidige systeem. In die zin kan de wijziging een stimulans zijn voor investeringen in duurzaamheid hetgeen wij ondersteunen. Keerzijde is dat de wijziging tot aanzienlijke administratieve lasten leidt bij de bouw- en installatiebranche. Zij moeten immers hun administratie op dit punt inregelen, facturen en verkoopdocumentatie hierop aanpassen en telkens toetsen welk tarief in het concrete geval van toepassing is. Dit is voor alle bedrijven in deze sectoren een enorme opgave, maar het drukt vooral zwaar bij het MKB. De voorbereidingstijd is echter bijzonder kort tussen het moment waarop het Belastingplan wordt aangenomen en 1 januari 2023. Het is daarom belangrijk dat nu reeds wordt gestart met nadere informatievoorziening vanuit de Belastingdienst. Op die manier kan nu antwoord worden gegeven op de vragen die in de bouwwereld leven.

Aanpassingen in BPM en MRB bestelauto's

Ook op het gebied van mobiliteit worden ondernemers hard geraakt door de voorstellen. Uit het coalitieakkoord volgt het plan om de BPM-vrijstelling voor de bestelauto van de ondernemer stapsgewijs af te bouwen tot een volledige BPM-verplichting per 2025. In het Belastingplan is een afschaffing van de vrijstelling ineens opgenomen eveneens per 2025. BPM is een luxe belasting. Ondernemers gebruiken hun bestelbus niet uit luxe maar uit noodzaak. Een vrijstelling is vanuit dat perspectief gezien logisch. Aannemers

kunnen hun werk niet doen met de trein en zijn dus altijd aangewezen op een bestelbus. Het beleidsdoel van de afschaffing is dat er een prikkel voor ondernemers zou moeten komen over te stappen naar elektrische bestelbussen. Dat beleidsdoel gaat volledig voorbij aan de werkelijkheid waarin de elektrische bestelbusmarkt nog niet zo volwassen is als de markt van elektrische personenvoertuigen. Hierdoor is het aanbod überhaupt nog te beperkt of sluit het aanbod dat er is niet aan op de vraag (onvoldoende laadvermogen, trekvermogen of bereik). Ondernemers die het graag willen kunnen in heel veel gevallen nog niet overstappen op een elektrisch bestelbus. In plaats van een nieuwe bestelbus te kopen met een verbrandingsmotor die zuiniger is dan de bestelbus die ze inruilen, blijven ze met dit beleid waarschijnlijk langer doorrijden in een meer vervuilende bestelbus, hetgeen we juist niet willen. Er is dus geen milieuwinst maar eerder een verlies. Het kabinet heeft dat ingezien en probeert de ondernemers nog harder te raken door dan ook de motorrijtuigenbelasting voor hen maar te verhogen. Beide maatregelen zijn ongewenst en ondoordacht en pakken uit als forse lastenverzwaringen. Als een maatregel het beoogde beleidsdoel niet bereikt dan moet worden gekeken naar wat er wel kan. De reflex zou niet moeten zijn om dan elders de lasten verder te verhogen.

Verhoging verbruiksbelasting alcoholvrije dranken

De frisdrankbelasting wordt in 2023 fors verhoogd en in 2024 nog verder. Het laagste accijnstarief op bier groeit met gelijke bedragen mee. Met de verhoging wordt onder meer beoogd de ‘gezondere keuze’ te stimuleren. Wij zien echter niet wat de gezondere alternatieven dan zouden zijn: alle dranken en sappen vallen immers onder de heffing en voor alle dranken geldt hetzelfde tarief, zelfs als er geen suiker in zit. Van een dergelijke heffing valt geen stimulans naar een gezondere keuze te verwachten. Wij achten het veel verstandiger om te onderzoeken of een systeem zoals in het Verenigd Koninkrijk is ingevoerd³ wél een bijdrage aan de gezondheid kan leveren.

Vastgoed buiten het fbi-regime

In de aanbiedingsbrief bij het Belastingplan wordt een maatregel aangekondigd inzake het fbi-regime. Als blijkt dat er een probleem is met het belasten van de winst op Nederlands vastgoed bij bepaalde buitenlandse beleggers dan is er begrip om daar iets aan te doen. Wat ons wel bevreemdt is dat een maatregel wordt voorgesteld terwijl het onderzoeksrapport van SEO (7 juli 2022 aan TK gezonden) nog niet is besproken met de Kamer. Bovendien is het een maatregel waarvan diezelfde onderzoekers aangeven dat die ongericht is. De aankondiging heeft nu al grote impact op sommige vastgoed FBI's die onbedoeld lijken te worden geraakt. Wij begrijpen dat genoemde problematiek bijvoorbeeld niet speelt bij beursgenoteerde vastgoed FBI's maar dat zij hier wel door worden geraakt. Er is behoefte aan snelle duidelijkheid over de flankerende maatregelen ten aanzien van FBI's die onbedoeld worden geraakt.

³ Kort gezegd: een gestaffelde heffing naar rato van het feitelijke suikergehalte.

EIA/MIA

Het kabinet stelt voor budget toe te voegen aan de EIA en MIA. Wij zien echter meer heil in het uitbreiden van de VEKI-regeling naar het MKB. De huidige regeling *Versnelde Klimaatinvesteringen Industrie* is succesvol, maar (mede door het succes) snel uitgeput en niet goed bereikbaar voor het MKB. De huidige regeling geeft een investeringssubsidie (CAPEX), van 30-50% op investeringen in energiebesparing, CO₂-reductie, lokale energie-infrastructuur of recycling. Investeringen die in meer dan 5 jaar zijn terug te verdienen komen in aanmerking.

Het voordeel van de VEKI ten opzichte van de fiscale instrumenten is dat de ondernemer een hoger percentage op de investering vergoed (30-40%) krijgt waarmee het aantrekkelijker wordt om de stap te zetten, zeker bij een lange terugverdientijd, wat vaak het geval is. Bovendien is de EIA afhankelijk van winst, de VEKI niet. Dus EIA is dus niet voor iedereen direct interessant.

De EIA heeft een lijst met specifieke technieken die in aanmerking komen, waardoor ook veel buiten de regeling valt. Bij de VEKI zijn categorieën toegestaan (energiebesparing, recycling, lokale infrastructuur, overige CO₂-reductie), waar dan alle technieken mogen mits 5 jaar terugverdientijd of meer. Er is geen samenloop met de SDE++ (dus wind of zon vallen er niet onder).

De VEKI is gebaseerd op “wie eerst komt, eerst maalt” waarbij door uitputting veel projecten niet kunnen doorgaan. Daarom kan budget beter naar de VEKI. De EIA heeft vaak onderuitputting. De VEKI is nu begrensd op een bedrag van minimaal 125k en maximaal 15 mln. We vragen de ondergrens te verlagen naar 25k, zodat kleinere projecten er ook onder kunnen vallen en de regeling toegankelijker wordt voor het MKB.

WBSO

De WBSO is een fiscale stimuleringsregeling waarmee de overheid een deel van de loonkosten, overige kosten en uitgaven voor speur- en ontwikkelingswerk (R&D) compenseert. De WBSO gebruikers zijn voor 97% MKB-ondernemers. In de praktijk betekent dit dat innovatieve ondernemers een korting krijgen op de loonheffing. Het budgettaire gebruik van de WBSO neemt, bij gelijkblijvende parameters en definities, toe door een drietal oorzaken: de ontwikkeling van lonen van R&D'ers, de hogere kosten van materialen en andere investeringen door inflatie én de toename van het aantal aanvragen. Het budget van de WBSO is echter in absolute termen vastgelegd en groeit dus niet mee met de economie, de inflatie en/of de loonontwikkeling.

Vrijwel alle fiscale faciliteiten, aftrekposten en schijven worden jaarlijks aangepast om het budget in reële termen gelijk te houden (inflatiecorrectie), voor de WBSO gebeurt dit niet waardoor de regeling onvoorspelbaar is. Dat is onwenselijk voor ondernemers die voor investeringsbeslissingen staan. Daarom pleiten wij voor automatische stabilisatie van de regeling opdat het budget in reële termen gelijk blijft, en op die manier gelijke tred kan houden met de ontwikkeling van de lonen en investeringen.

Wij verzoeken u onze reactie bij uw beschouwingen over genoemde wetsvoorstellen te betrekken. Een afschrift van deze brief met bijlage is gestuurd naar de Staatssecretaris van Financiën en de Minister van Economische Zaken en Klimaat.

Met vriendelijke groet,

Mw. G. Dolsma,
wnd. Directeur Beleid